

VELKÉ POSTAVY ČESKÝCH DĚJIN

JAROSLAV ČECHURA

Jakub Krčín z Jelčan

ARCHITEKT
JIHOČESKÝCH
RYBNÍKŮ

Jakub Krčín z Jelčan

VYŠEHRAĐ

Jakub Krčín z Jelčan

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.ivysehrad.cz
www.albatrosmedia.cz

Jaroslav Čechura

Jakub Krčín z Jelčan – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2020

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS MEDIA

VELKÉ
POSTAVY
ČESKÝCH
DĚJIN

JK

de
Liste der
Namen der
Ortschaften
in der
Gemarkung
von Dillingen
am Main
nach der
Zählung
vom Jahre
1871
nach der
Zählung
vom Jahre
1890
nach der
Zählung
vom Jahre
1900
nach der
Zählung
vom Jahre
1910
nach der
Zählung
vom Jahre
1925
nach der
Zählung
vom Jahre
1933
nach der
Zählung
vom Jahre
1939
nach der
Zählung
vom Jahre
1945
nach der
Zählung
vom Jahre
1950
nach der
Zählung
vom Jahre
1955
nach der
Zählung
vom Jahre
1960
nach der
Zählung
vom Jahre
1965
nach der
Zählung
vom Jahre
1970
nach der
Zählung
vom Jahre
1975
nach der
Zählung
vom Jahre
1980
nach der
Zählung
vom Jahre
1985
nach der
Zählung
vom Jahre
1990
nach der
Zählung
vom Jahre
1995
nach der
Zählung
vom Jahre
2000
nach der
Zählung
vom Jahre
2005
nach der
Zählung
vom Jahre
2010
nach der
Zählung
vom Jahre
2015
nach der
Zählung
vom Jahre
2020

Friedrich

Stadt Dillingen

JAROSLAV
ČECHURA

Jakub Krčín z Jelčan

ARCHITEKT
JIHOČESKÝCH
RYBNÍKŮ

VYŠEHRA D

Kniha vznikla v rámci vědecké činnosti
Katolické teologické fakulty Univerzity Karlovy
a byla podpořena z projektu Progres Q01
„Teologie jako způsob interpretace historie,
tradic a současné společnosti“.

Vyobrazení na s. 4:
Historická mapa Třeboně,
Státní oblastní archiv v Třeboni

Recenzovali:
PhDr. Veronika Stachurová Kucrová, PhD.
PhDr. Jiří Chmelař, PhD.

© Prof. PhDr. Jaroslav Čechura, 2020
Typography © Michaela Blažejová, 2020

ISBN tištěné verze 978-80-7601-298-1
ISBN e-knihy 978-80-7601-306-3 (1. zveřejnění, 2020)

Knihu věnuji svému vnukovi Alexovi

Úvod: Dva regenti na jedné hrázi?

*V celých snad Čechách nebylo bohdá muže,
který by byl ve správě panství, zvláště panství
rybníčnému tak rozuměl, jako on, Jakub Krčín
z Jelčan.*

AUGUST SEDLÁČEK

Cokoli činíš, moudře konej a pamatuj na konec.

HESLO JAKUBA KRČÍNA Z JELČAN

Lehce unavený poutník při návštěvě letně poněkud přelidněného nevelkého náměstí města Třeboň může pocítit touhu po mírném odpočinku. Pokud nevyužije houšti restauračních zařízení, nabízí jej blízký zámecký park, stejně jako nedaleký rybník Svět. Na jeho hráz je z náměstí opravdu blizoučko. Stačí se vydat z náměstí ulicí Petra Voka, minout droboučké Žižkovo náměstí, a projít malebnými městskými branami, Svinenskou a Novohradskou. Nikdy jsem nepochopil, jak mohly před staletími svádět k různým sexuálním dobrodružstvím. Ale bylo tomu tak! Vězte, že člověk před čtyřmi staletími se skoro nelišil od lidí 21. století, kteří si rovněž potrpí na podobná dobrodružství... Po pár krocích v Novohradské ulici je tu kýžená hráz rybníka Svět, kterého jeho tvůrce původně nazval Nevděk. Patrně věděl proč...

Onen odvážný tvůrce majestátního vodního díla se jmenoval Jakub Krčín z Jelčan (1535–1604). Jeho socha, stará jen pár desetiletí, shlíží pyšně na toto své mistrovské dílo. Ano, pyšně, ale přitom přísně! Holou hlavu zdobí mohutný knír, jeden z typických znaků tohoto nevšedního muže. Jakub Krčín není v místech, kde obvykle kotví lodě pro projížďky po Světě, sám. Pár desítek metrů od něj stojí pomník slavného třeboňského chovatele kaprů Josefa Šusty (1835–1915). Ač oba muže dělilo

od jejich narození přesně tři století, měli řadu společných rysů, vlastností. Předně se jednalo o výrazné osobnosti, spojené jak s rodem Rožmberků, tak posléze Schwarzenberků. Krčín byl jmenován v pořadí druhým regentem Pánů z Růže, Šusta naopak byl jedním z posledních, v modernějším úředním hávu se jmenoval ředitel velkostatku. Jejich stopy jsou dodnes dobře postizitelné, nejen na této odvážné hrázi slavného rybníka.

Odvážná hráz? Ano, nepochybně. O tom se může i v dnešní době přesvědčit každý, kdo si vyrazí ze zámeckého parku směrem k rybníku Svět. Koruna hráze – jak lze snadno poznat – leží podstatně výše než staré opevnění přiléhající k zámeckému areálu. Proporce jsou tak docela zvláštní. Při svých nesčetných pobytech v Třeboni jsem si opakovaně kladl otázky typu: jak to, že takové převýšení Vilém z Rožmberka dovolil? Anebo jinak: proč nebylo nepotřebné opevnění zbořeno? Třeba to bylo i proto, že nejednou mytologizovaní aristokraté před mnohými staletími nebyli ani zdaleka tak autoritativní, jak bychom si mohli představovat.

Jakub Krčín z Jelčan je dodnes ztotožňován se stavbou velkých vodních děl na českém jihu. Ale tento muž ani zdaleka nebyl jen rybníkářem. Troufnu si jej charakterizovat spojením tradičního a moderního pojmenování *renesanční manažer*. Tím Krčín bezpochyby byl. Dokázal pro svého pána Viléma z R. obstarat stále žádané ptactvo, tetřevy, tetřívky, či pěnkvavy, také ryby, nejen kapry, ale i štiky či okouny, a rovněž tak, téměř na Vánoce, chutné švestky. Ale zejména dovedl odhadnout, jak je třeba změnit rožmberské dominium, aby vydělávalo víc peněz. Za 27 let, kdy byl v rožmberských službách, se neobyčejně zvýšily příjmy do pokladny jeho zaměstnavatele. Skutečně několikanásobně.

Jakkoli je tento výhled optimistický, nemohu smlčet, že poslední Rožmberky doslova dusily obrovské dluhy, které v podstatě nebylo možné umořit. Ty samozřejmě s Jakubem Krčínem nemají nic společného, jejich původ spadl do 15. století.

Dva mužové, jejichž pomníky zdobí hráz rybníka Svět, pokud by se mohli potkat, by si k jednomu stolu sotva sedli. Musím přiznat, že mě překvapila poměrně tvrdá kritika Krčínových vodních děl z pera Josefa Šusty. V těch největších spatřoval více efektnost než efektivnost. Inu, typický praktik konce 19. století. To, co my dnes tolik obdivujeme, považoval za zbytečné a neúčelné... Zároveň byl téměř jediný, kdo si troufl na mocného regenta Viléma z Rožmberka vznést kritický šleh.

Mohlo by se zdát, že vydat se po Krčínových stopách nebude nic složitého. Navštívím pár archivů, kde nám dobří lidé přinesou několik svazků starých písemností, a bude. Omyl, vážení! Vydat se po Krčínových stopách

neznamená nic menšího či většího, než hledat jehly v kupách sena. Je to rozsáhlé, téměř detektivní pátrání zejména v Českém Krumlově, Třeboni, ale také v Kolíně (nad Labem), Příbrami a ještě v dalších místech. Když se zaměříme na druhý rok Krčínovy činnosti v rožmberských službách, nepřehlédneme desítky listů, dopisů či přípisů, jež putovaly mezi rožmberským vladařem Vilémem a jeho krumlovským purkrabím. Možná překvapí, možná nikoli, že v příštích letech má počet listů lehce klesající úroveň. Ale jednalo se o stovky a stovky dokumentů. Z nich se do dnešních dnů zachoval toliko zlomek. Uvedu malý příklad: znám jeden jediný list, který napsal otec Jakuba Krčina Jiří. Kdo si jej přečte, hned pozná, že otec se synem byli zvyklí si dopisovat velmi, velmi často. Řízením osudu máme jen jeden jediný.

Pohled na mapu prozrazuje, kolik je v okolí Třeboně rybníků. Jistě, ani zdaleka všechny nebudova Krčín. Nejeden z nich pamatuje již vládu Karla IV., popřípadě Jagellonců v Čechách. A opět, když se ponoříte do starých papírů, náhle a nečekaně zjistíte, že se jedná doslova o fragmenty původní dokumentace, které zaznamenaly minulé rybníkářské podniky. Zde to nemusí znamenat, že staré písemnosti zanikly či jinak podlehly zkáze. Prostě se jednalo o odraz toho, že v Krčínově době se nepsalo tolik, kolik bychom si představovali. Řada rozhodnutí, nejednou strategických, padla, aniž o tom byl vyhotoven zápis, jak jsme mnozí zvyklí dnes.

Tato slova jsou možná lehce nečekaná. A to v první řadě proto, že krásná literatura přinesla mnoho, mnoho příběhů, spojených s osobností tohoto „rybníkáře“. Jakub Krčín z Jelčan byl oblíbeným hrdinou řady románů z jihočeského prostředí, jež vznikly v průběhu 20. století. Často jsem si říkal, kde vlastně brali jejich autoři inspiraci, kde čerpali látku pro svá líčení, že Krčín učinil to a to. Uprímně řečeno, nevím. Když jsem se vydal po jeho stopách, velmi záhy jsem zjistil, že jednotlivé dokumenty, kde vystupuje Krčín sám, a psal je oním nesmírně energickým, místo těžko čitelným rukopisem, či jiní – v čele s Vilémem z Rožmberka, nečekají na historika pečlivě složené v jednom či více pečlivě uložených archivních kartónech. Historik se tak náhle proměňuje v detektiva, kterému je souzeno hledat, hledat, a současně se nebát staletého prachu, který leží na nejednom starém dokumentu, či přesněji jeho kartónovém obalu.

Je tedy čas vydat se po Krčínových stopách.

I.

Krčínové z Kolína a Polep

*„Pro hru, kteří položili vinu. Mertl, Václav bečvář, Matěj mlynář, Bukač, Havránek, Jacobus Krčín (Krczin), Bečka a jiní, kteří hráli v kostky proti záповědi panské, předstoupili jsou před pány, prosíce za navrácení peněz svých, které jsou za vinu položeny.“*¹ K tomuto docela nevšednímu jednání došlo při zasedání městské rady na radnici v královském městě Kolín 24. dubna 1494. V naprosto nečekané konstelaci – totiž hazardního hráče – poprvé vstoupil na dějinné jeviště jistý měšťan Jakub Krčín. Vystupuje tu spolu s dalšími muži jako hazardní hráč, který proti zákazu kolínských městských úřadů hrál „kostky“, tedy hazardní hru. A zjevně se jednalo nikoli o malé peníze, které jim byly zabaveny. Podobný záznam o takovýchto aktivitách kolínských měšťanů na sklonku 15. století je velmi vzácný. Hazardu se zjara roku 1494 věnovalo nejméně sedm kolínských měšťanů. Ale pozor, kdo by si snad myslel, že šlo o nenapravitelné osoby, které pocházely někde z okraje městské společnosti, a tímto způsobem si vydělávaly na skromné živobytí, krutě by se mýlil!

Městský hejtman Jan ze Žďáru obnovoval v pátek 1. května roku 1495 městskou radu v Kolíně.² Mezi obecní staršími nacházíme také tyto čtyři muže: Mertla, Jakuba Krčina, Havránka a Bukače. A aby toho nebylo málo, tak Jakub Krčín byl potvrzen spolu s Janem Vejdělkem jako cechmistři, tedy mužové, kteří stanuli na příští období v čele, v daném případě sladovnického, cechu. Není tak pochyb o tom, že tento Jakub Krčín byl zámožný muž, který se těšil v Kolíně nemalé úctě a vlivu. Mohu zde dodat pro lepší orientaci, že se jednalo o děda stejnojmenného pozdějšího proslaveného rožmberského regenta, věhlasného rybníkáře apod.

Kolínský Jakub Krčín byl i nadále velmi aktivní v samosprávných úřadech tohoto města. V roce 1496 byl jmenován do dvanáctičlenné městské rady. Ale nejen to, byl rovněž pověřen, aby spolu se dvěma dalšími muži

¹ SOKA Kolín, AM Kolín, sine sign., radní manuál (1494–1500), f. 21r.

² Tamtéž, f. 22r.

dohlížel na řádný chod kolínského tržiště.³ Hned následujícího roku zasedl opět mezi obecní starší, právě tak jako opět stanul v čele cechu sladovníků.⁴ I v letech 1498, 1499 a 1500 jej nalézáme mezi obecními staršími a byl i v roce 1499 cechmistrem. Bohužel, náš klíčový zpravodaj o těchto aktivitách – radní manuál zachycující události pro léta 1494 až 1500,⁵ nás pro další léta opouští. Před rokem 1500 nemůžeme opomenout ani aktivity tohoto kolínského Krčina v souvislosti s městským obecním rybníkem. Ten byl právě v letech 1494 buď nově vybudován, či zásadně rozšiřován, aby poskytoval městu vyšší příjem. Již u onoho menšího skandálu s hrou v kostky padl návrh, aby se hráči podíleli na „spuštění rybníka“, že by jim za to mohli vrátit zabavené peníze.⁶ V roce 1495 se konala dokonce na kolínské radnici porada o tom, jak co nejlépe využít obecní rybník. Mezi účastníky nacházíme i Jakuba Krčina. Ten byl dokonce jmenován mezi „*ouředníky nad rybníkem*“.⁷ O jeho významném postavení svědčí i to, že byl vybrán spolu s dalšími třemi měšťany.⁸

O vzrůstu společenského postavení Jakuba Krčina svědčí i skutečnost, že mu byl v roce 1509 udělen erbovní list králem Vladislavem Jagellonským. Kolínský měšťan byl takto povýšen do šlechtického stavu. Původní erb tvořil obrázek zeleného papouška na modrém štítu, klenot čili ozdoba na přilbě byla tři pštrosí pera, bílé, červené a zlaté barvy. Součástí tohoto povýšení bylo i povolení, aby se Jakub Krčín psal s přídomkem „z Jelčan“.⁹

Pokračování Krčínových aktivit přináší až další zachovaná městská kniha pro léta 1511 až 1518.¹⁰ Na první pohled překvapí, že kolínský Jakub Krčín je uveden v inkriminovaném období v samosprávných orgánech města toliko jednou jedinkrát, a to v roce 1512 jako „*obecní starší*

³ Tamtéž, f. 41r.

⁴ Tamtéž, f. 69v, 70r.

⁵ Tamtéž, f. 70v, 131r, 166r.

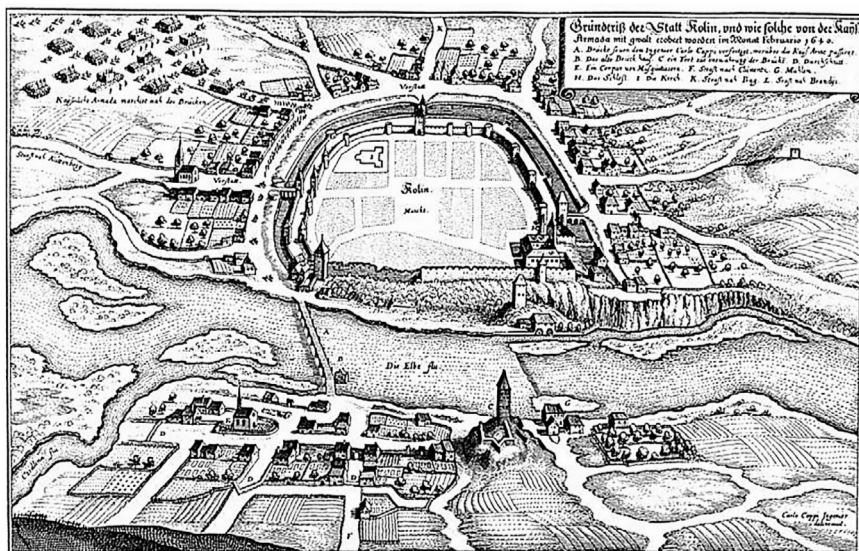
⁶ Viz pozn. 1.

⁷ Tamtéž, f. 31v.

⁸ Tamtéž, f. 28v. Byli to Vejdělek, Bukač, Kubík pekař a Jakub Krčín.

⁹ K tomu Jaroslav Schneider, Kolínský rodák Jakub Krčín z Jelčan a Sedlčan, vynikající český hospodář a rybníkář XVI. věku, Kolín 1936; Václav Hadač, Staročeský rybníkář Jakub Krčín z Jelčan, in: Tradice, č. 2–3, 1935; Josef Haubelt, Jakub Krčín z Jelčan. List z historie jižních Čech, Praha 2003. Vidímát dokumentu z roku 1509 je obsažen v listině Rudolfa II. z roku 1586, Národní archiv, fond DK, sign IV D 1, Krčín 1586, kart. 453. Petru Marešovi jsem zavázán díky za nalezení tohoto dokumentu.

¹⁰ AM Kolín, sign. A 4 (radní manuál, 1511–1518); v provizorním popisu fondu mylně označený jako trhovářská kniha.

1. Kolín na historické mapě z února 1640, Carlo Cappel.

z *předměstí*.¹¹ V roce 1519 v další městské knize byl pak ještě jednou královským podkomořím jmenován jedním z obecních starších v Kolíně.¹² Jednalo se tu tak trochu o epilog jeho dlouhého veřejného angažmá ve městě, neboť za necelý rok se skončila jeho životní pouť. Jeho aktivity přetrhla morová epidemie, které skosila v Kolíně v roce 1520 řadu předních měšťanů¹³, mezi nimi také Jakuba Krčina z Jelčan.

Z hlediska jeho životní pouti pozorujeme dvě etapy. Jedna byla spojena s aktivitami ve vnitřním městě. Nepřehlédnutelný dům, který získal od Jana Rorýce, se nacházel na kolínském náměstí, což bylo přirozeně velmi prestižní místo.¹⁴ Druhý dům, zvaný přímo Krčínovský, stával v Kolíně dokonce hned vedle radnice. V druhé polovině 17. století na jeho místě vyrostl městský pivovar.¹⁵

¹¹ Tamtéž, f. 25r.

¹² AM Kolín, sign. A 5 (trhová kniha, 1518–1528), f. 44v.

¹³ Srv. Josef Vávra, *Dějiny královského města Kolína nad Labem*, Praha 2014 (reprint), s. 96–97.

¹⁴ Tamtéž, s. 112, 214.

¹⁵ Tamtéž, s. 214.

Druhá etapa odráží posun v jeho podnikání, které výrazně překročilo městské opevnění a zaměřilo se v podstatě na zemědělské či agrární aktivity. Vydejme se proto v těchto směrech po jejich stopách.

V roce 1494 koupil „*Jakub zeť*“ dům od Jana Rorýce za 176 kop gr. českých.¹⁶ Účastnil se i finančních obchodů s některými členy početné kolínské židovské minority. Tak v roce 1495 splatil židovi Munkovi 12 kop gr. českých a následujícího roku splatil tomuto muži dalších 6 kop gr. českých.

Jak jsem již uvedl, Jakub Krčín byl sladovník. To znamená, že se podílel na přípravě hlavní pivovarské suroviny – totiž sladu.¹⁷ Nakupoval obilí, v této době převážně pšenici, ale občas nechyběl ani ječmen. Z těchto surovin připravoval slad. Pivovarníci a sladovníci byli v Kolíně nejen na sklonku 15. století, ale i v tom následujícím dva samostatné cechy, a to cechy velmi důležité. Zdejší cechovní organizaci tvořilo v této době 14 cechů, a jejich představitelé, cechmistři, se střídali v úřadě pravidelně jako členové městské rady. Pivovarníci a sladovníci v tomto cechovním systému v Kolíně stávali ve sledované době na předních místech.¹⁸ V roce 1496 „*Jiřík Plaček předstoupiv před pány do rady plné, vyznal se dobrovolně, že Jakubovi Krčínovi, zeti svému, dal sladovnu, která jest vysazena k brance na předměstí klášterském proti dvorům Vyšínovu, strany jedné a Michkovi, strany druhé. A stoje před námi v radě plné, touž sladovnu přivlastnil Jakubovi předepsanou manželce jeho a dceři své Alžbětě a dětem jich ku jmění a držení a jich dědičnému požívání v těch mezích a právech, tak jak ji sám držel a požíval, bez překážky každého člověk...*“¹⁹ Krčín měl do té doby nejméně dva domy ve vnitřním městě, a nyní se jeho majetek dosti podstatně rozšířil.

Dvůr na nacházel na kolínském předměstí naproti Pražské bráně, v 16. století se tu nacházely tři podobné zemědělské podniky. Tento byl rozdělen v roce 1545 mezi Jana, Jiříka a Mandalénu Krčínovy.²⁰ Jednalo

¹⁶ AM Kolín, sine sign. radní manuál (1494–1500), f. 7v–8r.

¹⁷ Tamtéž, f. 70r. Je poněkud nečekané, že tuto skutečnost neuvádí Jaroslav Schneider v dodnes důležité práci Kolínský rodák Jakub Krčín z Jelčan a Sedlčan, vynikající český hospodář a rybníkář XVI. věku, Kolín 1936.

¹⁸ Cechovní organizaci ve městě tvořili: řezníci, pivovarníci, ševci, pekaři, krejčí, tkalci, sladovníci, soukeníci, koželuzi, kožišníci, kováři, bednáři a koláři, volejníci. Po polovině 16. století došlo jen k nepatrným změnám: řezníci, krejčí, bednáři, pekaři, kováři, pivovarníci, sladovníci, tkalci, volejníci, kožešníci, ševci, koželuzi, vinopalníci.

¹⁹ AM Kolín, sine sign. radní manuál (1494–1500), f. 51r.

²⁰ J. Vávra, Dějiny, s. 237–238.

se původně o mohutné zemědělské zařízení o rozloze patrně několika lánů. Pokud vezmeme v potaz skutečnost, že jeden staročeský lán se rovnal přibližně dnešním dvaceti hektarům, a připočteme-li k tomu úrodnost Polabí, vychází nám z toho velmi výnosný zemědělský provoz.

Padl již podruhé obrat, který nazývá nejstaršího známého Krčina *ze-
tém*. Podívejme se tedy na jeho rodinné poměry, jež jsou velmi důležité, ba
klíčové pro celou tuto knihu. Jméno první Krčinovy manželky neznáme.
Víme jen, že byla dcerou kolínského měšťana Rorýce, a zemřela před
rokem 1496. Není jasné, zda manželé měli nějaké děti. Pravděpodobně
nikoli. Druhou manželkou kolínského Jakuba Krčina se stala Alžběta
Plačková, a to nejspíše v roce 1496. O jejím věku nelze nic říci, krom toho,
že zemřela někdy po roce 1545. Z tohoto manželství se narodilo několik
dětí: snad nejstarší syn se jmenoval Jan Krčín z Jelčan († 1562), dalším
byl Jiřík Krčín z Jelčan († 1577); pro orientaci: jeho druhorozeným synem
byl Jakub Krčín, rožmberský regent. Manželé měli ještě dceru Manda-
lénu, jež zemřela v roce 1575. Tolik tradiční rodokmen Krčínů z Kolína.

Tradovaný rodokmen není úplný. Jakub Krčín s manželkou Alžbětou
měli ještě dalšího syna, Matěje. Tento mladý muž se v roce 1521 zúčastnil
transakce se svojí matkou: „*Alžběta Krčínka s Matějem, synem svým,
položila na placení dědiny Matoušovi řezníkovi 20 kgč.*“²¹ V roce 1499
žily tři děti Jakuba a Alžběty Krčinových: Matěj, Anička a Jiřík. Podle
tohoto pořadí by byl Matěj nejstarší syn, a nejmladší z dětí, dcera, by
se jmenovala Anna, a nikoli Mandaléna. Vyloučit nelze ani to, že Anna
a Mandaléna byly sestry. To by znamenalo, že tito manželé měli až pět
dětí, namísto tří, jak je standardně uváděno.²²

Matěj, Anička a Jiřík se mohli narodit ve velmi krátkém časovém ob-
dobí let 1496–1499, další dvě děti, Jan a Mandaléna, se narodily po roce
1499. Je tak pravděpodobné, že Jakub Krčín s manželkou Alžbětou měli
pět dětí. Kolínský Jakub Krčín zemřel před 29. červnem roku 1520, kdy
vystupuje při majetkové transakci Alžběta jako „*pozůstalá vdova po ne-
božtíkovi Jakubovi Krčínovi s syny svými.*“²³

Před rokem 1500 se soustředily aktivity Jakuba Krčina převážně
do vnitřního města Kolín, aby počínaje rokem 1498 došlo k zásadnímu
odklonu od této původní trajektorie. Tehdy totiž Jakub Krčín zakoupil
lán polnosti (= 20 ha) od Václava Materny.²⁴ Další majetkové transakce

²¹ AM Kolín, sign. A 5 (kniha trhová 1518–1528), f. 92v.

²² J. Schneider, Kolínský rodák, s. 5 (rodokmen).

²³ Tamtéž, f. 56r.

²⁴ AM Kolín, sine sign. radní manuál (1494–1500), f. 135r.

Krčínovy pocházejí až z let 1516–1520 a týkaly se prakticky výlučně zemědělských nemovitostí. Tak v roce 1517 „*koupil pravým trhem lán dědiny, kterouž Tobiáš koupil od Štítarského za 80 kgč od Vaňka Tobiáše, na to placen po 7 kgč.*“ Koupil i dvůr, zde se jednalo velmi pravděpodobně o selskou usedlost, která „*podle fortny (= brány) leží.*“²⁵ Tato transakce byla dokončena splátkami v následujících letech.

Tyto transakce odrážejí závažnou změnu profesní orientace Jakuba Krčina. Nepřehlédneme, že jsou vesměs nasměrovány mimo město, a navíc se týkaly téměř výlučně nákupu zemědělské půdy. Nemáme doklady o tom, že by tento zámožný měšťan prodal několik domů, které držel ve vnitřním městě, a odstěhoval se na nedaleký venkov. Nikoli, bylo by to krajně nepravděpodobné. Zdá se, že tak podstatným způsobem rozvinul své podnikání v sladovnické branži. Nebojím se označit tyto aktivity tímto dosti moderním termínem. Neznamenalo to nic jiného, než že jeho zemědělská polnost mu poskytovala více obilí, přirozeně primárně pšenici, a to přinejmenším za nižší cenu, než když je nakupoval na místním, kolínském trhu. A tyto obiloviny mohl poté využít pro výrobu sladu ve vlastní sladovně. Neméně pozoruhodné je, že v těchto aktivitách pokračovala vdova Alžběta Krčínová, nazývaná Krčínka. Jen v roce 1520, kdy začala samostatně hospodařit, koupila bezmála půldruhého lánu polností (asi 30 ha) v blízkosti Kolína.²⁶

V roce 1524 „*paní Alžběta Krčínka, stojící v radě, přiznala se tímto zápisem, že Jiříkovi synu svému, dává a postupuje toho dvoru, který koupili od Vaňka Tobiáše k mocnému a dědičnému vladařství, k jmění, držení a dědičnému požívání, a jeho mocným hospodářem.*“²⁷ Tento krok neznamenal nic menšího, než že vdova Alžběta předala hospodářství synovi Jiříkovi. Jednalo se patrně o nejmladšího syna. Vdova tento odkaz učinila s podmínkou, že jí Jiřík vydá 25 kop gr. českých na její živobytí.

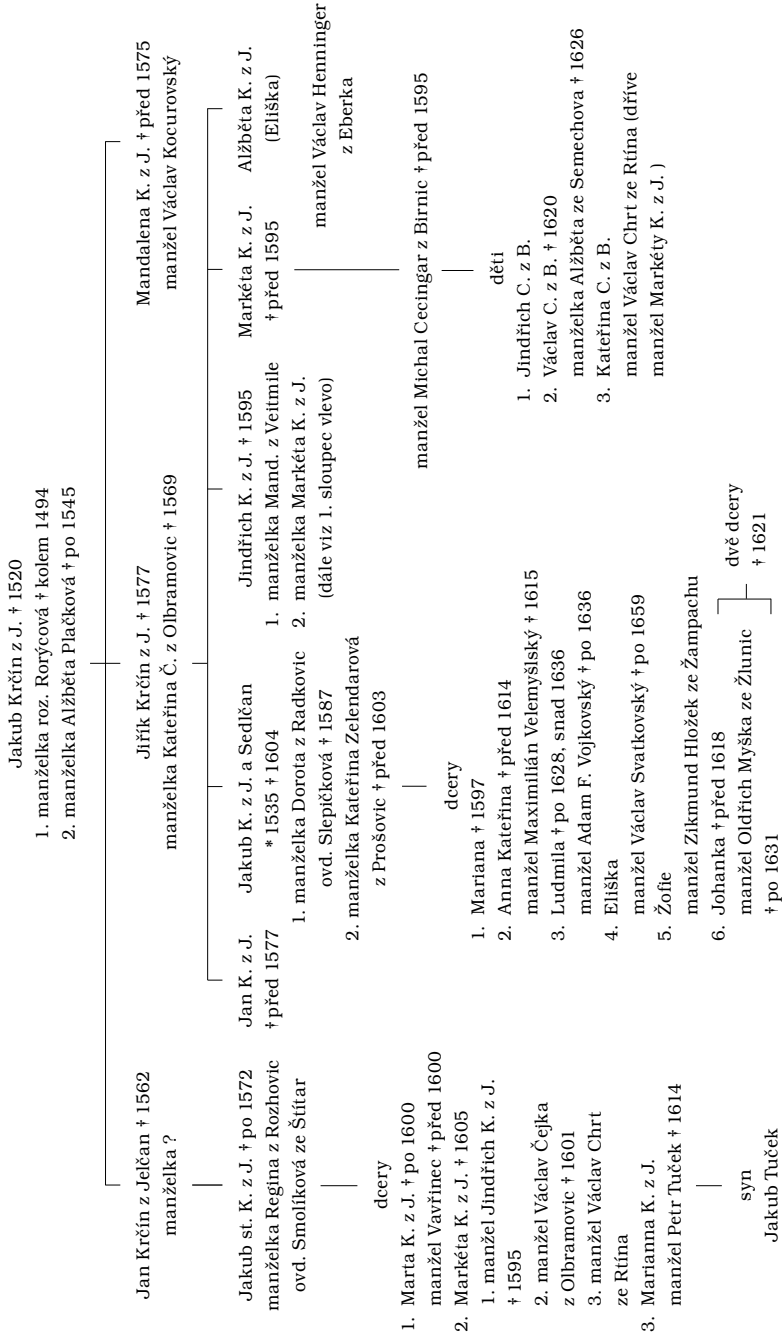
Je velmi pravděpodobné, že polnosti, které vdova Alžběta pustila svému synovi Jiříkovi, se nacházely v okolí královského města. Zdali některé ležely ve vsi Polepy, kde získal tento Krčín určité majetky, a kde posléze rovněž žil, nelze s jistotou říci. O životě tohoto muže je toho známo opravdu velmi málo. Kdy se Jiřík oženil, není známo. Jeho manželka Kateřina Čejková z Olbramovic, matka našeho Jakuba Krčina, pocházela ze starého českého rodu Olbramoviců; krom toho, že byla matkou

²⁵ AM Kolín, sign. A 4 (kniha tržová 1512–1518), f. 120r, 147v.

²⁶ AM Kolín, sign. A 5 (kniha tržová 1518–1528), f. 56r, 69r, 75r, 92v.

²⁷ Tamtéž, f. 142v.

Rod Krčínů z Jelčan

rožmberského regenta, o ní nejsou žádné zprávy.²⁸ Podle indicií, které máme k dispozici, a žel je jich k dispozici žalostně málo, bychom se mohli domnívat, že Jakub Krčín se narodil v Polepech 18. července 1535.²⁹

Ač máme o jeho otci Jiříkovi minimálně zpráv, mohu se v tomto případě poněkud opřít o dopis, který Jiřík Krčín poslal synovi Jakubovi počátkem roku 1566. A poslal jej z Polep, kde žil, a podle všeho se nejednalo o krátkodobé místo pobytu. Jde tu pouze o hypotézu. Ale přece jen nelze přehlédnout, že Krčínův otec žil a hospodařil v této vsi v podstatě jako velký sedlák. Opravdu! Nebydlel ani v městském domě jako jeho otec, a v Polepech není doklad o tom, že by se tam nacházela alespoň tvrz. Jenže přímo v Polepech se zakoupil teprve po Jakubově narození.³⁰ Naprosté jistoty ovšem není, neboť Jiřík Krčín hospodařil již od roku 1521 samostatně.³¹

Snad může padat na váhu, že se Jakub Krčín narodil v roce 1535, kdy již bylo jeho otci asi 36–37 let. V té době musel mít jeho otec zajištěnou existenci, existenci, která nebyla vázána na město Kolín, ale na nemovitosti v jeho okolí. Bohužel, o Jiříkovi Krčínovi není dostatek zpráv, a tak bude lepší, když opustíme tuto rovinu hypotéz. Jisté ovšem je, že v roce 1556 byl přijat na zemském sněmu, spolu s bratrem Janem a jeho synem Jakubem (II), do rytířského stavu a takto zapsáni do desk zemských. Bohužel všechny tyto úvahy, jakkoli jsou zajímavé a možná i lákavé, jsou pouze a jen hypotézy, pro které nemáme dostatek pramenů.

Podívejme se poněkud stručně na potomky prvního historicky známého Krčina, Jakuba († 1520). Označuji jej Jakub (I). Když ponecháme stranou jeho děti Matěje a Aničku, o kterých jsem uvedl všechny třísky zpráv výše, zastavme se zejména u Jana Krčina z Jelčan († 1562).³² V mladších létech měl působit jako profesionální voják, v roce 1545 převzal dvůr na kolínském předměstí. Dařilo se mu hospodářsky dobře. Jméno jeho manželky není známé; po Janově smrti získal majetek jeho jediný syn Jakub (II). Tomuto Krčínovi se příliš nevedlo. Byl zadlužen u kolínských židů, což byla velmi početná a velmi vlivná skupina kolínského obyvatelstva, a to od středověku. V roce 1539 byli z Kolína

²⁸ Srv. August Sedláček, in: Ottův slovník naučný XVIII, Praha 1902, s. 711.

²⁹ (ed.) Jaroslav Pánek, Václav Březan, Životy posledních Rožmberků, Praha 1985, s. 244–245. (Dále Březan, Životy).

³⁰ Tak V. Hadač, Staročeský rybníkář, s. 1, p. 2.

³¹ Viz výše, kontext J. Vávra, Dějiny města Kolína, s. 258–259.

³² Tyto údaje přebírám z práce J. Haubelta, Jakub Krčín, s. 31, autor bohužel neodkazuje na primární prameny. Některé kombinace, provedené na základě výše uvedené literatury, jsou zjevně mylné.

vypovězení, a Jakub (II) se pokusil těžít z této situace. Patrně si nepočíнал zrovna v rukavičkách, neboť si na něj stěžovali: „*že by některé Židy v Kolíně bít a zranit měl.*“ Měl se za ty násilnosti dostavit na Pražský hrad a zodpovídat se arcivévodovi Ferdinandovi. Zdali tak učinil, není známo. Jakub (II) Krčín zemřel po roce 1572, když ještě před smrtí prodal dvůr, na kterém hospodařil. Zanechal po sobě tři dcery: Martu († po 1600), Markétu († po 1605) a Marianu (?).

Jak si vedl jeho mladší bratr Jan? Manželé Jiřík († 1577) a Kateřina († 1569) Krčínovi z Jelčan měli spolu celkem pět dětí: Jana († 1577), Jakuba († 1604), budoucího regenta; Jindřicha († 1595), Markétu († 1605) a Alžbětu – Elišku (?). Nejstarší syn Jan Krčín je považován za „černou ovci“ rodu.³³ Žil nepořádně a proslavil se jako výtržník. Nebyl ženatý a zemřel předčasně. Když na tomto místě přeskočíme Jakuba Krčina, tak se dostaneme k jeho mladšímu bratru Jindřichovi. Ten zdědil otcovský statek v Polepech, který dlouho držel společně se starším bratrem Jakubem. Jindřich byl dvakrát ženatý. První manželka byla Mandaléna z Weitmile, což byl původně panský rod, jenž v průběhu 16. století zchudl. Druhou manželkou se stala jeho sestřenice Markéta, která manžela přežila o celou dekádu. Obě manželství byla bezdětná.

Markéta Krčínová se provdala za Michala Cecingara z Birnic († před 1595), měli spolu tři děti, syny Jindřicha a Václava a dceru Kateřinu. V roce 1600 se provdala za kolínského měšťana Václava mladšího Čejku z Olbramovic a na Církvici a v Polepech, po jeho brzké smrti zkusila štěstí potřetí s Václavem Chrtem ze Rtína. Konečně o patrně nejmladší Alžbětě Krčínové je toho opravdu známo jen velmi málo: jejím manželem byl Václav Henninger z Eberka. Jednalo se o panského písaře a pardubického měšťana.

Podíváme-li se na rozrod Krčínů a jejich potomků přibližně v roce 1600, zjišťujeme zajímavou, ba nečekanou skutečnost. Jediná Markéta Krčínová se mohla pochlubit mužskými potomky, a to hned dvěma syny, Jindřichem a Václavem. Na druhé straně její strýc Jakub (II) disponoval třemi dcerami, a její bratr Jakub (III), budoucí regent, byl obdařen dokonce šesticí dcer, ale žádným synem. Ještě o nich uslyšíme!

Pokusil jsem se na relativně nevelkém prostoru ukázat souvislosti, spojitosti rodu Krčínů, posléze Krčínů z Jelčan, kteří se objevili na historickém jevišti v roce 1494 a setrvali tu až do druhé poloviny 17. století, a to díky nejmladším dcerám Jakuba (III). Je nepochybné, že speciální,

³³ Tak J. Haubelt, Jakub Krčín, s. 32.

genealogicky orientované bádání by bylo schopno prohloubit, stejně jako zpřesnit zde uvedené údaje k jednotlivým osobám, a to zejména od druhé poloviny 16. století. Může zaujmout skutečnost, že se v průběhu právě tohoto věku výrazně věnovali zemědělskému hospodaření. Důvod této, možná pro někoho nečekané skutečnosti, je velmi prostý, a řekl bych i nemálo racionální. Cena lánu zemědělské půdy v okolí města Kolína šla nahoru v průběhu 16. století čtyřikrát i více!³⁴ V této době vzrostly nemálo i ceny agrárních produktů.³⁵ Ano, zemědělství 16. století představovalo velmi lukrativní obor. Obor, ve kterém nalézali uplatnění předkové a vrs-
tevníci Jakuba (III) Krčína z Jelčan, posléze z Nového Leptáče, a nakonec ze Sedlčan na Křepenicích.

Pro účely poznání rodinného milieu Jakuba Krčína z Jelčan (III) je to nepochybně dostatečné. Bez dalšího prozrazuje, jak silná osobnost tento muž z Kolínska byl, a jak dokázal ovlivnit nejen prostředí svého hlavního „zaměstnavatele“ Viléma z Rožmberka, ale celý region jižních Čech. Ovšem základy svých schopností, dovedností získal právě na rodném Kolínsku. A je naprosto zřejmé, že byly spojeny se zemědělskými a jim příbuznými aktivitami, které probíhaly v úzké vazbě k městskému trhu královského města Kolína. Prolínaly se tu aspekty hospodaření schopných, stejně jako neschopných jednotlivců, kteří usilovali uspět se svojí produkcí na městském trhu. Celé spektrum těchto odpozorovaných i prakticky vyzkoušených znalostí mohl Jakub Krčín s úspěchem uplatnit i při své jihočeské anabázi. Vydejme se po jeho stopách.

³⁴ Množství dokladů přináší J. Vávra, *Dějiny města*, passim.

³⁵ Srv. Alois Míka, *Nástin vývoje cen zemědělského obilí v Čechách v letech 1424–1547*, in: *Československý časopis historický* 7, 1959, s. 545–571.

II. Jakub Krčín z Jelčan se představuje

*„Vaší Milosti, službu svú vzkazuji, vysoce urozený pane, pane můj milostivý. Aby Pan Bůh všemohoucí ráčil dát Vaší Milosti všecko dobré, přál bych Vaší Milosti toho, jakožto panu svému milostivému věrně rád.“*³⁶ Takovouto dlouhou titulaturou nadepisoval – většinou vlastní rukou – Jakub Krčín své listy Vilémovi z Rožmberka. Činil tak s nepatrnými či malými, v podstatě formulačními odchylkami v létech 1562 až 1579. Na konci sedmdesátých let, s prvním dokladem k roku 1579, vyměnil regent to lehce devótní oslovení za poněkud zjednodušené: *„Vaší Milosti službu svú vzkazuji, vysoce urozený pane, pane můj milostivý, zdraví a v něm jiného všeho dobrého Vaší Milosti věrně rád přejí.“*³⁷

Netřeba obě oslovení Viléma z Rožmberka chápat jen jako projev loajality Jakuba Krčina z Jelčan vůči rožmberskému vladaři. Jednalo se v první řadě o využití soudobých titulářů, které představovaly – mimo jiné – standardizovanou formu oslovení mezi šlechtici, ale i dalšími osobami různé stavovské příslušnosti.³⁸ V tomto případě se jednalo přirozeně také o diferenci stavovskou, kdy vladýka z rytířského rodu píše příslušníkovi panského rodu. Proto také v relativně dlouhých časových úsecích nezaznamenáme výraznější odchylky od obou naznačených oslovení.

Svým způsobem tyto skutečnosti platily i z druhé strany, totiž v listech, které posílal Vilém z Rožmberka Jakubu Krčínovi. Zde je možné

³⁶ Např. SOA Třeboň, fond Cizí statky, registratura, sign. II-357 – 6n, kart. 212 (1574).

³⁷ Např. SOA Třeboň, oddělení Český Krumlov, fond Vs Český Krumlov, sign. I 7 W beta 27 (1582).

³⁸ Srv. Václav Bůžek, „Páni a přátelé“ v myšlení a každodenním životě české a moravské šlechty na prahu novověku, Český časopis historický 100, 2002, s. 229–264; Igor Činovec, Obraz vývoje stavů v 16. století podle titulářů, Genealogické a heraldické listy 31, 2011, s. 26–39; Aleš Stejskal, Prosopografická analýza rožmberského a švamberského úřednictva (1550–1616). Model jeho fungování, Sborník archivních prací 54, 2004, s. 323–548.

jen dodat, že na rozdíl od Krčína, jenž snad devět z deseti zachovaných listů rožmberskému vladaři psal vlastní rukou, Vilém, až na jednotliviny, všechny své dopisy svému vysokému úředníkovi diktoval. Jeho oslovení byla velmi stručná, až lapidární, typu: „*Urozený vladýko, věrný milý*.“³⁹ V listu, psaném vlastní Vilémovou rukou v roce 1564, je uvedeno prostě „*purkrabě milý*.“⁴⁰ Po celou dobu osmadvacetileté úzké spolupráce mezi oběma muži Vilém z Rožmberka Jakubu Krčínovi zásadně tykal. Opět, nejednalo se o žádnou specifiku či originalitu tohoto aristokrata, či vztahu těchto dvou mužů. Jednalo se o obvyklý způsob komunikace rožmberských vládařů, počínaje Oldřichem II. z Rožmberka († 1462).⁴¹ Toto oslovení zůstalo po dobu vzájemné spolupráce obou mužů v podstatě beze změny. Zde musím dodat, že po polovině sedmdesátých let 16. století jsou k dispozici jen ojedinělé listy či dopisy rožmberského vladaře, adresované regentovi jeho panství.

Poněkud jinak tomu bylo v případě komunikace mezi Krčínem a Petrem Vokem z Rožmberka. Především, že byla poměrně řídká, a mladší z posledních Rožmberků se nestal nikdy Krčínovým „nadřízeným“ či zaměstnavatelem. Přímá komunikace pocházela zejména ze strany posledního pána z Růže. Oslovení tu bylo konvenční: ať již v německé podobě: „*Gesonder lieber Burgraff*“⁴², či české „*urozený vladýko, věrný milý*“⁴³, nebo poněkud osobnější „*Jakube Krčíne, věz, že těchto potřeb dole psaných se zde ještě pro potřebu nedostává...*“⁴⁴ Zdá se, že Petr Vok byl v osloveních opravdu poněkud osobnější než jeho starší bratr. Snad to mohlo souviset i s nejednou neobvyklými prosbami, které Petr Vok adresoval Jakubu Krčínovi, jako ta následující z roku 1566: „*Urozený vladýko, mě milý. Věz, že bych potřeboval koží jeleních, medvědích i taky vlčích.*“⁴⁵

³⁹ SOA Třeboň, oddělení Český Krumlov, fond Vs Český Krumlov, sign. I 7 W beta 39h = (ed.) Hynek Gross, *Dopisy rodu Rožmberského z oboru lesnictví, lovů a o zásilkách zvěřiny, ryb a jiných potřeb ke dvoru a do kuchyně rožmberské z let 1464 do 1609*, in: *Les a lov III*, 1909, s. 208. č. 174. (cit. podle samostatného otisku); dále cit. H. Gross, *Dopisy*.

⁴⁰ SOA Třeboň, oddělení Český Krumlov, fond Vs Český Krumlov, sign. I 7 V 11b (1564).

⁴¹ Srv. (ed.) Blažena Rynešová, *Listář a listinář Oldřicha z Rožmberka I*, Praha 1929.

⁴² SOA Třeboň, oddělení Český Krumlov, fond Vs Český Krumlov, sign. I 7 W beta 40 (1563).

⁴³ SOA Třeboň, oddělení Český Krumlov, fond Vs Český Krumlov, sign. I 7 W beta 40 (1564).

⁴⁴ SOA Třeboň, oddělení Český Krumlov, fond VÚ Český Krumlov, sign. II A 7 C 1 et 2 (1564).

⁴⁵ SOA Třeboň, oddělení Český Krumlov, fond Vs Český Krumlov, sign. I 7 W beta 40 (1566).

Klíčovou osobou správy rožmberského dominia byl kancléř Václav Albín z Helfenburka, jenž vykonával tento úřad v letech 1539–1577. Pro srovnání uvádím jeho titulaturu v korespondenci s Vilémem z Rožmberka. V roce 1555 oslovuje tehdy dvacetiletého aristokrata: „*Vysoce urozený pane, pane můj milostivý. Vaší milosti službu svou s vinšováním zdraví, štěstí, dlouhého a šťastného panování i jiného všeho dobrého, panu mému milostivému napřed vzkazují.*“⁴⁶ V roce 1562 je daleko stručnější: „*Vysoce urozený pane, pane můj milostivý.*“⁴⁷ Nechyběla ani Albínova korespondence s Petrem Vokem, kterého v roce 1560 oslovuje následovně: „*Vysoce urozený pane, pane můj milostivý. Službu svou VMti s vinšováním zdraví, štěstí a přitom jiného všeho dobrého panu mému milostivému napřed vzkazují.*“⁴⁸ Oba rožmberští bratři oslovují kancléře zcela konvenčně: „*Urozený vladyko, věrný milý.*“⁴⁹

Zastavme se i u interakce rožmberského kancléře a Jakuba Krčína. Mohu tu předeslat, že – snad poněkud překvapivě – nebyla příliš častá. V roce 1562 jej Krčín oslovil: „*Službu svou vzkazují urozený pane a příteli můj milý, byste zdraví byli a dobře se měli, přál bych vám věrně rád.*“⁵⁰ V roce 1567 psal ještě krumlovský purkrabí Krčín list kancléři a uvedl jej takto: „*Službu svou vzkazují, urozený pane Václave, pane, příteli můj milý, byste zdraví byli a dobře se měli, přál bych vám toho věrně rád.*“⁵¹ O tři roky později lze nalézt i toto oslovení kancléře Václava Albína od Jakuba Krčína: „*Službu svou vzkazují, urozený pane Václave Albíne, pane a příteli můj milej, sumou všeho dobrého přál bych vám věrně rád.*“⁵² Považuji za pozoruhodnou, a současně však symptomatickou skutečnost, že mezi docela bohatou a početnou korespondencí, kterou je možné nalézt k širšímu okruhu témat této knihy, jsem žádný list či dopis kancléře Albína nenašel. Další možné souvislosti vztahu obou těchto klíčových mužů ve službě Viléma z Rožmberka pomohou poodhalit následující partie této knihy.

⁴⁶ SOA Třeboň, oddělení Český Krumlov, fond Vs Český Krumlov, sign. I 7 W beta 38a (1555).

⁴⁷ SOA Třeboň, fond Vs Třeboň, sign. I B 6 W gama 5 (1562).

⁴⁸ Vs Třeboň, sign. I B 6 W gama 5 (1560).

⁴⁹ SOA Třeboň, oddělení Český Krumlov, fond VÚ Český Krumlov, sign. sign. II A 4 L alfa 8 (1559).

⁵⁰ SOA Třeboň, oddělení Český Krumlov, fond VÚ Český Krumlov, sign. II A 7 C 1 et 2 (1562; list mylně datován do roku 1564).

⁵¹ SOA Třeboň, oddělení Český Krumlov, fond Vs Český Krumlov, sign. I 7 T 2 (1567).

⁵² SOA Třeboň, oddělení Český Krumlov, fond Vs Český Krumlov, sign. I 8 B 17 (1570).

V těchto souvislostech obraťme pozornost i na komunikaci dalších rožmberských úředníků: hejtmanů⁵³, purkrabí, ale třeba i fišmistrů, s Jakubem Krčínem z Jelčan. Nečiním si tu rozhodně nárok na jakoukoli úplnost. Naopak chci pouze naznačit, jaká byla formální stránka komunikace mezi rožmberskými úředníky. Zikmund Kába z Rybňan, hejtman na Českém Krumlově, psal Jakubu Krčínovi na sklonku roku 1562 s tímto uvozením: „Urozený a můj zvláště milý pane kmotře, pane purkrabí krumlovský, sumou přál bych vám zdraví i všeho dobrého, věrně rád.“⁵⁴ Třeboňský hejtman Kašpar Ebner z Vosule v roce 1563 uvedl: „Službu svou vzkazují urozený pane Jakube Krčíne, pane a příteli můj milý, zdraví i jiného všeho dobrého, toho bych vám věrně rád přál.“ Ještě o rok dříve psal jistý Ondra (Ondřej), jinak porybný třeboňského panství, čerstvě jmenovanému purkrabímu krumlovského panství Krčínovi, a list začal těmito slovy: „Službu svou vzkazují Vaší Milosti, urozený pane Jakube, pane mě příznivý, zdraví a jiného všeho dobrého přál bych Vaší Milosti věrně rád.“

V roce 1571 začínal list Jana Netolického z Turova takto: „Službu svou vzkazují, urozený pane, Jakube Krčíne, pane a příteli můj zvláště milý; téhož zdraví i jiného sumou všeho dobrého přeji vám věrně rád.“⁵⁵ Následujícího roku oslovil Kryštof Srbský ze Zálezla pana regenta takto: „Službu vzkazují, urozený pane Jakube Krčíne, pane, bratře můj zvláště milý. Zdraví i jiného všeho dobrého přál bych vám od pana Boha věrně rád.“⁵⁶ Ve stejném roce v listu Ondřeje Smetánky, důchodního písaře panství Helfenburk, Jakubovi Krčínovi čteme: „Službu svou VMti vzkazují, urozený pane Jakube Krčíne, pane mne zvláště laskavě příznivý.“⁵⁷ Poněkud odlišně oslovil rožmberského regenta Jiřík Čakovec z Bohušic:

⁵³ Mimořádný případ až jisté servilnosti je obsažen v některých listech třeboňského hejtmana Mikuláše Rutharta z Malešova, jenž v roce 1567 napsal následující řádky rožmberskému kancléři Václavovi Albínovi z Helfenburka: „Službu svou vzkazují, urozený pane Václave Albíne, pane, otče můj zvláště milý, byste zdraví byli a dobře se měli, toho bych vám věrně rád přál, i s paní manželkou vaší, paní mateří mou milou. Můj zvláště milý pane otče, za to vás prosím, jako svého zvláště milého pana otce, že JMP mého milostivého prosit budete, že JMP svého prosím jako pana svého nejmilostivějšího, aby JM své milostivé povolení dát ráčil Anně, milostivě odpustit k pánům řesanským neb sestru svou vdávat mají...“ Vs Třeboň, sign. I B 7 T 22 (1567).

⁵⁴ SOA Třeboň, oddělení Český Krumlov, fond VÚ Český Krumlov, sign. II A 7 C 1 et 2 (1562).

⁵⁵ SOA Třeboň, oddělení Český Krumlov, fond Vs Český Krumlov, sign. I 7 K 2 (1571).

⁵⁶ SOA Třeboň, fond Cizí rody, registratura, Krčín (1572).

⁵⁷ SOA Třeboň, oddělení Český Krumlov, fond VÚ Český Krumlov, sign. IIA 7 F alfa 2 (1573).

„Službu svú vzkazují urozený pane Jakube Krčíne, pane otče můj milý, sumou vám zase téhož zdraví a jiného všeho přeji věrně rád.“⁵⁸ V hojně korespondenci městské rady poddanského města Prachatic nacházíme řadu listů, určených Krčínovi, které byly zpravidla uvozené dlouhým oslovením: „Službu svú vzkazujeme urozený pane Jakube Krčíne, pane nám laskavě příznivý, abyste souce zdravý, dobře a šťastně se mívát ráčili, toho Vaší Milosti na pánu Bohu všemohoucím vinšujíc žádáme.“⁵⁹ Jan Netolický, úředník zodpovědný za stavbu zámku Kratochvíle, psal počátkem roku 1582 panu regentovi s tímto oslovením: „Službu svú vzkazují, urozený pane Jakube Krčíne, pane mě laskavě příznivý, zdraví i jiného všeho dobrého přeji vám věrně rád.“⁶⁰

Jak oslovoval své podřízené, případně další osoby, se kterými byl Jakub Krčín přibližně – alespoň formálně měřeno – ve stejném úředním postavení? Přirozeně poté, co se stal vrchním regentem; lze uvést pár příkladů. V roce 1575 psal Jetřichovi Slatinskému, že Turci dobyli Golettu, a list uvedl tímto oslovením: „Službu svú vzkazují, urozený pane Jetřiše Slatinský, pane otče, mě zvláště milý. Sumou a upřímně přeju vám všeho dobrého.“⁶¹

Jakub Krčín z Jelčan Jiříkovi Bozkovskému, písaři nad důchody v městyse Prachaticích, psal v roce 1580 s tímto uvozením: „Slovutný pane Jiříku Bozkovský, pane, příteli můj milý, zdraví a jiného všeho dobrého přeji vám věrně rád.“⁶² O šest let později psal rožmberský regent stejnému muži s poněkud odlišným oslovením: „Slovutný pane Jiříku Bozkovský, příteli můj milý, sumou přeju Vám upřímně všeho dobrého.“⁶³

Na závěr této partie můžeme jako zajímavost uvést, jak Jiří Krčín z Jelčan oslovoval svého syna Jakuba. V roce 1562 Jiřík napsal „Jakube, synu můj milý. Zase téhož zdraví i jiného všeho dobrého, Pán Bůh všemohoucí, rač to dát, aby zdráv byl, dobře se měl, toho bychom věrně rády přáli etc.“⁶⁴ O šest let později je Jiříkovo oslovení syna poněkud odlišné: „Jakube, synu můj milý, Pán Bůh všemohoucí rač to dát, aby zdráv byl a dobře

⁵⁸ SOA Třeboň, oddělení Český Krumlov, fond Vs Č. Krumlov, sign. I 7 W beta 39 (1573).

⁵⁹ SOA Třeboň, oddělení Český Krumlov, fond VÚ Český Krumlov, sign. II A 7 C 1 et 2 (1576).

⁶⁰ SOA Třeboň, oddělení Český Krumlov, fond VÚ Netolice, sign. II B 7 B beta 1 (1582).

⁶¹ SOA Třeboň, fond Historica, sign. 4886 (1574).

⁶² SOA Třeboň, oddělení Český Krumlov, fond VÚ Český Krumlov, sign. II A R alfa 2 (1580).

⁶³ SOA Třeboň, oddělení Český Krumlov, fond VÚ Prachatic, sign. II C 7 J 1c (1586).

⁶⁴ SOA Třeboň, fond Cizí rody, registratura, Krčín (1562).

